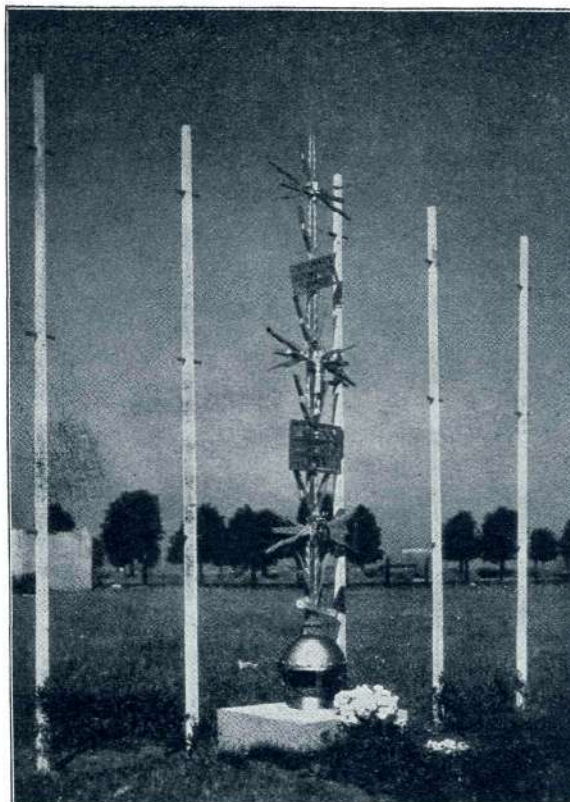

vrača iz tajnosti stvari.« — Mnogo bo teh bo-
lesti, med njimi kot največja »bolest krivde, ki
se plazi v podsvetu nerojenih«. V zameno pa vam
bodo trenutki, ko »uzrete zemljo v luči svoje lju-
bezni: Pozdrav vam kriknejo pokrajine v cvetu
— in vaše poznanje bo kot srečanje noči in dne,
ki ima za pričo tisoč zvezd — in razširi se
pogled vaš kot čas poln svetlobe in objame
zemljo, — v vašem nasmehu tisoč nasmehov za-
sveti iz tisoč duš, — tisoč smrti boste srečovali
obenem na tisoč potih brez bojazni — in zrli
neštete množice življenj vstopati v eno življenje».

To pa so Graditelji svetišča, izbranci,
čisti, ki »vidijo v ženi le mater in sestro — in je
njihovim ustnicam odvzet spomin na vsako
sladkost zemlje».

Kot poduhovljeni preroki gredo v svet, da na-
jamejo delavce za stavbo kraljestva božjega.
»Njih boleost in delo je odkupljenje skrivnostne
krivde: o Tebi govore in o Tvoji slavi, — o kletvi,
ki leži na bratstva duši — in je razdelila stvar
graditeljev.« Březina se je iz svetlosti svojega za-
maknjenja v tej zbirki sklonil k zemlji, pritegnil
jo k sebi z vsemi vegetacijami vred, — kajti zanj
je vesolje enota, — da jo s skupnim delom odreši:
zato se je ta krivda šele zdaj poudarila v njegovi
motivnosti in jo je najbolj monumentalno ponaz-
oril v svoji največji himni. Iz smrti govore speči:
Kletev telesa, sen duš o nesmrtnosti in vizija od-
rešenja: triumfalni voz Najvišjega drevi nad nji-
mi in ob njegovi božanski besedi se dvigne ves rod
v enem ritmu. In res: »za miljo vsako minuto v
morje luči padamo«. Březina ima v »očeh ogenj
višin in v korenini zemljo»: Živi z vsemi svetovi,
obiskuje vode in planete, rastline in oceane: »raz-
cvetu duše ne zadostuje vse veselstvo, cvetoči
svetovi,« »za grobove neštevilnih teles je zemlja
dosti globoka«. Pesnik hoče, da »prisilimo to zem-
ljo, da se bo razcvetela kot še nikdar ni cvela«,
da bomo s srečne zemlje, polne resnične radosti
šli z »rožami vstrie k nesmrtnosti«. Zaključna pe-
sem je polna vriskajočega pozdrava, zmagovalcev
zemlje: »Pozdravljamo nestrpnost duše!
— Neskončnosti čakajo na nas, druge slavniješe
pomladi, v večnosti zveneče pesmi, odrešenje!»

Za to odrešenje pa delajo Roke vseh milijon-
ov ljudi v sodelovanju vse vesoljne duše. Namesto
bolesti, ki je v prejšnjih zbirkah vodila k spravi,
je zdaj stopilo Delo in ustvarjajoča Volja. Bře-
zina je v tej knjigi postal glasnik kolektivnega
socialnega čuta: »na prag bratov posedal sem —
in o delu zemlje in sveta — sem k utehi bratov
pel, srečen od njihovega smeha in veroval«. Člo-
veštvo zbira k svojim vizijam, da ustvari novi
duhovni rod na zemlji. Sam je eden izmed de-
lavcev: »treso se roke brezštevne, z vekov v de-
se v krčih napenjajo, — nikdar utrujeni, na obeh
poloblah zemlje«. Toda Březina ne gleda na delo
socialistično, le duhovno. Delo mu je etični ele-
ment v duhovnem redu kozmosa: »nepretrgani
valovi-bolesti, poguma, blaznjenja, razkošja, osoln-
čenja in ljubezni — nam tečejo skozi telo. In v
udaru njih vetra, v katerem ugaša čutnost, —
čutimo, kako se naša veriga, zadržana v rokah
višjih bitij, — zapenja v novo verigo do vseh pro-

JOZEF PLEČNIK: SPOMENIK ŽUPANU DR. PERIČU
NA POKOPALIŠČU PRI SV. KRIZU V LJUBLJANI

storov zvezda — in objema svetove«. Duh se mu
vzdigne v višine teh nebesnih teles in vod, in iz
te kozmične perspektive so se mu roke pokazale
kot ogromen monument duhovnega dela: »milijo-
ni rok — se strde v eno duhovno roko gigantsko,
zemljo objemajočo, — ki v slavni in tragični gesti
kiparja, — gnetočega oblo svoje poslušne glin —
spreminja skrivnosti stvari po čudovitosti svojega
gledanja, — v mučnem krču ustvarjanja — vedno
neumirljiva«. Stopil je Březina med ljudi s snóm
o novem kozmičnem redu, z borbo za novega člo-
veka, ki bo vladan od hierarhije »duha': »O zlitje
vseh milijonov v Edinega Človeka odrešenega —
Krmarja poduhovljene zemlje, ki k bregu Taj-
nosti plove«. Tega človeka bodo morda smatrali
za »izdajavca zemlje«, toda čim bolj se bo brego-
vom zemlje oddaljeval, tem »čisteje bo videl
prvotno lepoto njeno, sveto v grozi«, v čistem
jutru, ko vidi »najbolj žgočo ženo kot sestro«. Le
tako je mogel Březina že iz »mesta harmonije in
sprave«, kamor je z vsem svojim delom težil, za-
peti najoptimističnejšo pesem na življenje, naj-
veselejši »spev plesočih src« kot liturgično hval-
nico: »Za tajnost bolesti, smrti in prerodenja —
sladko je živeti! — Za zvezdnati duhovni pogled,
objemajoč zemljo istočasno od vseh strani — slad-
ko je živeti! — Za krik srca osamelega, ko je
našel bratske množice pojoče — sladko je živeti!
— Za mistično soudeležbo našo — na delu vseh
osvojevalcev, — ki vladajo nad ognjem in bolesti